Mulasics László

Mulasics László 1986-ban végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, és mintegy tíz esztendeje szerepel kiállításokon. Ahhoz a generációhoz tartozik, amely nyitottabb szellemű professzorainak köszönhetően nem sínylette meg a Főiskola általános konzervativizmusát és már a főiskolás évek alatt a kritikusok, kiállítás-rendezők látókörébe került. Ez volt az az időszak a magyar képzőművészeti életben, amikor az új festészet, vagy „új szenzibilitás" (ezzel a címmel egész kiállítás-sorozatot kezdett egy fiatal művészettörténész, Hegyi Lóránd, aki ma a bécsi Museum Moderner Kunst igazgatója) felszabadítólag és üdítőleg uralta a kiállítótermeket, hasonlóan a transz-avantgárd mozgalmakban részt vevő európai szereplőihez. Úgy tűnt, hogy a magyar művészet többször megtört és hátráltatott progresszív vonala szinkronba került az egyetemes képzőművészeti jelenségekkel, ismét fel tudta venni a lépést. Ezt sok sikeres külföldi kiállítás is fémjelezte, melyek többségének Mulasics László is aktív szereplője volt. Természetesen a kelet-közép-európai művészet iránt a nyolcvanas évek második felében megnyilvánult élénk érdeklődésnek volt politikai tartalma, ha úgy tetszik pikantériája, ami nem von le semmit a történtek értékéből.

Mulasics 84-86 körül festett képei még figurálisak és sokszor igen dinamikusak voltak, bár már akkor is látszott bennük a monumentalitásra és a kiegyensúlyozottságra valló hajlam. Olajjal festett vászonra, klasszikus módszerrel dolgozott. Ehhez jött 1987-88 táján az az ősi, méhviaszos eljárás, melyet enkausztika néven ismerünk. Az ősi technika magával hozott egy radikális, bár nem minden előzmény nélküli szemléleti változást is Mulasics művészetében: az elvont, geometrikus formák megjelenését és a figura eltűnését.

Mulasicsot végeredményben mindig ugyanaz a dolog érdekelte, ez korai munkáira is áll, hogy a háttér, vagy még általánosabban a képtér és a motívum közötti feszültség hogyan tartható egyensúlyban. Az enkausztikával létrehozott, homogénnek tűnő, de valójában igen gazdag felületen hallatlanul biztos arányérzékkel helyezett el geometriai formákat, sőt egyik kísérlete során relieffé, plasztikává fejlesztette ólomberakással ezeket; többnyire azonban megmaradt a kétdimenziós formánál, legfeljebb arany vagy ezüst füstlemezt alkalmazva adott kifejezetten ünnepélyes vagy szakrális hangsúlyt a képnek. Ezek a munkák igen sokszor hasonlítottak egy régi kultúra feltárt maradványaira, egy építészeti alaprajzra, egy freskó titkos jelentésű jeleire. A formák időnként ismerős vonalaiba megkapaszkodott szem természetesen az asszociációk egész sorát indíthatta el. Mulasics jellegzetes színeket használt, homoksárgát, feketét, penészzöldet, barnás árnyalatokat és néha egy kevés fehéret vagy kéket. Azután készített egy szinte teljesen fekete sorozatot, melyet a budapesti Fészek Galériában mutatott be, és ezzel ismét lezárt egy periódust.

Az utóbbi két esztendőben alig láttunk tőle valamit, de az nyilvánvaló volt, hogy valamiféle váltáson gondolkodik. Ennek első, a kísérleti szakaszon túlmutató darabjait a közeljövőben mutatja be ismét csak a Fészek Galériában. Mulasics mindig sokat rajzolt, most azonban régi térképeket és metszeteket, középkori állatornamentikát és stilizált növényábrázolásokat tanulmányozva elkezdett fametszeteket készíteni, de nem csupán papírra, hanem magára a korábbi technikával megfestett alapra. Ezek a figurális fragmentumok, megtámogatva ismét néhány geometrikus formával, a kompozíció gyújtópontjába kerültek, betöltve azt a szerepet, amit korábban egy-egy megrajzolt edény, beépített arany és ezüst lapocska jelentett a képen. A figurális és elvont formák arányának problémája foglalkoztatja Mulasicsot; különös visszacsatolásként korábbi önmagához. *(Fészek Galéria)*

NÉRAY KATALIN

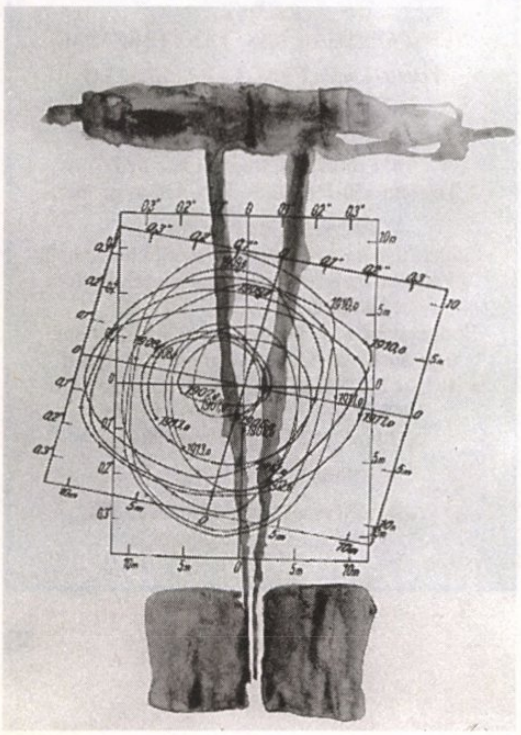

Mulasics: Valamit a villámokról (Sulyok László felvétele)

A KRITIKA POSTÁJÁBÓL

Hadüzenet és törvénytelenség nem volt! Ezt csak a népbíróságok nem tudták

Igen fontos és a magyar népbíráskodási gyakorlatra (1945–1950) jellemző dokumentumot tett közzé a Kritika 1994. évi 12. számában Kenedi János. Bibó István 1949-ben készült – Kenedi János és a Kritika jóvoltából először nyilvánosságot látott – folyamodványa jól példázza a jogot és az emberi tisztességet a politikai indítékú megtorlásnál, a „szemet szemért, fogat fogért" elv érvényesítésénél előbbre helyező értelmiségi állásfoglalást. Ez az írás abban az időben született, amikor a magyar igazságszolgáltatás jogszolgáltatássá vált, a bírói függetlenség pedig évtizedekre álommá. Amikor a népbírósági tárgyalások közben a tárgyalásvezetők a Magyar Kommunista Párt vezetőihez jártak instrukciókért – például a Bárdossy-pert tárgyaló Major Ákos –, amikor az emigrációból visszatért kommunisták az elítélendők körét tartalmazó listákkal érkeztek, akkor a bibói megszólalás csak a legmagasabb erkölcsi mértékkel mérhető! Kenedi Jánost köszönet illeti az írás közreadásáért! A közölt bevezetőben azonban ő sem volt képes túllépni az elmúlt évtizedek belénk plántált szövegein. Hogy mire gondolok? Kenedi (is) azt írta: „A Szovjetuniónak 1941-ben küldött hadüzenet aláírójának, Bárdossy László miniszterelnöknek...", illetve „a hadüzenetet ellenjegyzésével ellátó Horthyt nem állították népbíróság elé". A leírtakkal ellentétben az a tény, hogy *Magyarország nem üzent hadat a Szovjetuniónak, Bárdossy nem írt alá hadüzenetet és Horthy nem jegyzett ellen semmit!* (Azt csak mellékesen jegyzem meg, hogy az adott korban az államfői döntések igényeltek illetékes miniszteri, illetve miniszterelnöki ellenjegyzést.)

Magyarország 1941. június 23-án megszakította a diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval, így vállalva „szolidaritást" a támadó Németországgal, melynek seregtestei mellett már akkor ott meneteltek a Román Királyság és Finnország, majd a Szlovák Állam csapatai.

Magyarország jelképes gesztusát követően 1941. június 26-án érte Kassát az akkori állásfoglalások szerint szovjet légitámadás – a korabeli véleményt a mai napig nem sikerült hitelt érdemlően cáfolni –, valamint a Kőrösmező–Budapest között közlekedő gyorsvonatot érte bizonyított szovjet repülőtámadás.

A bekövetkezett események hatására összehívott rendkívüli minisztertanácsi ülés – melynek lefolyásáról csak utólagosan készített, évtizedeken keresztül hitelesnek mondott jegyzőkönyv, pontosabban jegyzőkönyvvariánsok állnak a kutatók rendelkezésére – a „visszacsapás" mellett foglalt állást, hiszen Bárdossy László miniszterelnök, külügyminiszter az államfő ilyen irányú döntésének ismeretében érkezett már az ülésre. Horthy Miklós, élve az 1920. évi I., illetve XVII. törvénycikk által ráruházott joggal – „Közvetlen fenyegető veszély esetén a kormányzó a magyar összminisztérium felelőssége és a nemzetgyűlés késedelem nélkül kikérendő utólagos hozzájárulása mellett a hadseregnek az ország határain kívül alkalmazását elrendelheti." – a katonai vezetőktől nyert információk alapján így döntött. Az államfői döntést a minisztertanács tudomásul vette. A döntésről Bárdossy László miniszterelnök, külügyminiszter az Országgyűlés Képviselőházában 1941. június 27-én ekképp szólt: „Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Egészen rövid bejelentést szeretnék tenni. A Ház elnöke méltó szavakkal bélyegezte meg a Szovjet népjogellenes és minősíthetetlen támadását. A magyar királyi kormány megállapítja, hogy a támadások következtében Magyarország és a Szovjet-Unió között a hadiállapot beállott. (Hosszan tartó élénk éljenzés és taps a Ház minden oldalán. – Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ki a szociáldemokratákkal! – Maróthy Károly: Ki velük!) Még csak egy mondat. A magyar haderő a megfelelő megtorló intézkedéseket meg fogja tenni. (Hosszan tartó élénk éljenzés és taps a Ház minden oldalán.)"

Az Országgyűlés Felsőházában 1941. július 4-én hangzott el a bejelentés, ahol a fogadtatás hasonló volt a képviselőházi fogadtatáshoz.

Horthy Miklóst és Bárdossy Lászlót felelőssé tehetjük azért, mert nem tartották vissza az országot a háborútól – a kérdés csak az, hogy meddig tudták volna azt megtenni 1941 nyarának politikai és katonai helyzetét ismerve –, de a korabeli törvényeket megszegő bűnösöknek nem nevezhetjük őket. Bárdossy esetében a népbíróság ezt tette, a „kötelező jogi normákkal" szemben a mindenkor változó politikai kívánalmakat helyezte előtérbe. Szembe kellene néznünk egyszer ezzel a múltunkat terhelő ténnyel is!

SZAKÁLY SÁNDOR

Lapunk támogatói

Soros Alapítvány
József Attila Alapítvány
Nemzeti Kulturális Alap
Szabad Sajtó Alapítvány
Postabank Rt.
MHB Táncsics Alapítvány
MHB Sajtóalapítvány
és magánszemélyek